

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

ATZINUMI

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinums par priekšlikumu Padomes Regulai, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 881/2002, ar kuru paredz īpašus ierobežojošus pasākumus, kas vērsti pret konkrētām personām un organizācijām, kas saistītas ar Osamu Bin Ladenu, Al-Qaida tīklu un Taliban

(2009/C 276/01)

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un it īpaši tā 286. pantu,

ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un it īpaši tās 8. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un tādu datu brīvu apriti,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 45/2001 (2000. gada 18. decembris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par tādu datu brīvu apriti, un it īpaši tās 41. pantu,

ņemot vērā 2009. gada 22. aprīlī nosūtīto lūgumu EDAU sniegt atzinumu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 28. panta 2. punktu,

IR PIENĒMIS ŠO ATZINUMU.

I. IEVADS

1. Komisija 2009. gada 22. aprīlī pieņēma priekšlikumu Padomes Regulai, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 881/2002, ar kuru paredz īpašus ierobežojošus pasākumus, kas vērsti pret konkrētām personām un organizācijām, kas saistītas ar Osamu Bin Ladenu, Al-Qaida tīklu un Taliban (turpmāk – priekšlikums). Tajā pašā dienā Komisija saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 28. panta 2. punktu priekšlikumu nosūtīja EDAU, lai saņemtu atzinumu. EDAU atgādina, ka 2009.

gada 9. martā par priekšlikuma projektu viņš ir sniedzis neoficiālus komentārus un ka šie komentāri priekšlikumā ir ņemti vērā.

2. EDAU pauž gandarījumu par to, ka viņam lūdz atzinumu un ka par šo atzinumu ir atsauce priekšlikuma apsvērumos, kā tas līdzīgi darīts vairākos citos tiesību aktos, par kuriem saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 45/2001 ir lūgts EDAU atzinums.

3. Ar priekšlikumu groza Regulu (EK) Nr. 881/2002, kas ir viens no Kopienas instrumentiem, kurš ir pieņemts, lai ar ierobežojošiem pasākumiem apkarotu terorismu, proti, iesaldējot to fizisko un juridisko personu finanšu aktīvus, kurus tur aizdomās par saistību ar teroristu organizācijām. Jo īpaši priekšlikuma mērķis ir pievērsties jaunākajām Tiesas judikatūras attīstības tendencēm, un jo īpaši *Kadi* lietai⁽¹⁾, izstrādājot “procedūru, ar ko ievērotu to personu un organizāciju pamattiesības, kuras nesen iekļautas ANO sarakstā” (paskaidrojuma raksta 4. punkts).

II. TIESISKAIS REGULĒJUMS

4. Kaut gan Tiesu aicināja savos spriedumos galveno uzmanību pievērst aizstāvības pamattiesību ievērošanai un īpaši tiesībām būt uzklusītam, tomēr šās jomas judikatūrai ir plašākas sekas un to var apkopot šādi: ES pamattiesību aizsardzības standartus būtu jāievēro neatkarīgi no tā, vai attiecīgos ierobežojošos pasākumus pieņem ES līmenī vai arī to pamatā ir starptautiskās organizācijas, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizācija⁽²⁾.

⁽¹⁾ EKT, 2008. gada 3. septembrī, *Kadi* un *Al Barakaat International Foundation* pret Padomi, C-402/05 P un C-415/05 P, lieta vēl nav publicēta.

⁽²⁾ *Kadi*, citēts iepriekš, 1. piezīmē, skatīt jo īpaši 285. punktu.

5. ES pamattiesības nozīmē arī tiesības uz personas datu aizsardzību, ko Tiesa ir atzinusi par vienu no principiem, kas izriet no LES 6. panta 2. punkta un kuru pastiprina ES Pamattiesību hartas 8. pants.
6. Tāpēc EDAU pauž gandarījumu ne tikai par neseno Tiesas judikatūru, bet arī par Komisijas ieceri pievērsties šim jautājumam, papildinot sarakstā iekļaušanas procedūru un skaidri ņemot vērā tiesības uz personas datu aizsardzību. Proti, kaut gan EDAU pilnībā atbalsta terorisma apkarošanu, izmantojot personas datu apstrādi un apmaiņu, tomēr viņš ir cieši pārliecināts, ka personas datu aizsardzība ir izšķirīgs faktors, lai nodrošinātu Komisijas paredzēto ierobežojošo pasākumu lēģitimitāti un efektivitāti. Šie pasākumi balstās uz personas datu apstrādi un tam pašam par sevi, ņemot vērā finanšu līdzekļu iesaldēšanu, ir jābūt pietiekamam pamatam, lai piemērotu datu aizsardzības noteikumus un garantijas. Tādēļ ir ļoti svarīgi nodrošināt skaidrību un juridisku noteiktību par to, kādus noteikumus piemēro, lai apstrādātu sarakstā iekļauto personu personas datus, kā minēts paskaidrojuma raksta 8. punktā.
7. Tas jo vairāk ir svarīgi, ņemot vērā Lisabonas Līguma stāšanos spēkā, jo šajā Līgumā par saistošu ir atzīta ES Pamattiesību harta, turklāt tajā, proti, Līguma par Eiropas Savienības darbību 16. pantā un ES Līguma 39. pantā, paredzēts, ka datu aizsardzības noteikumi un garantijas ir jāintegrē visās Eiropas Savienības darbības jomās. Bez tam paredzēts (Līguma par Eiropas Savienības darbību 275. pantā), ka Tiesa būs pilnībā kompetenta pat kopējās ārpolitikas un drošības politikas jomā, lai izvērtētu to, vai lēmumi par ierobežojošu pasākumu piemērošanu fiziskām un juridiskām personām ir likumīgi, un jo īpaši, vai tajos ir ievērotas pamattiesības.
- III. PRIEKŠLIKUMA ANALĪZE**
- III.1. Spēkā esošie datu aizsardzības tiesību akti un principi**
8. EDAU pauž gandarījumu par preambulās minēto, ka šā Regula jāpiemēro saskaņā ar personas datu aizsardzības pamattiesībām (10. apsvēruma), kā arī ka ir jāparedz pienācīgi īpaši drošības pasākumi, ja Komisija apstrādā krimināl-pārkāpumu un sodāmības vai drošības pasākumu datus, kas saistīti ar sarakstā iekļautām fiziskām personām.
9. EDAU arī pauž gandarījumu par priekšlikuma 12. apsvērumā skaidri atzīto – ka šās jomas personas datu apstrādei piemērojami datu aizsardzības noteikumu, īpaši Regula (EK) Nr. 45/2001. Regulas (EK) Nr. 45/2001 3. pantā ir teikts, ka “šo regulu piemēro attiecībā uz personas datu apstrādi visās Kopienas iestādēs un struktūrās, ciktāl minētā apstrāde notiek, pildot darbības, kas pilnībā vai daļēji ietilpst Kopienas tiesību aktu darbības jomā”. Šajā sakarā – pat ja Regula (EK) Nr. 881/2002 ir saistīta ar Kopējo nostāju 2002/402/KĀDP un Apvienoto Nāciju Organizācijas šajā jomā veiktajām darbībām, tās pamatā ir Eiropas Kopienas dibināšanas līgums.
10. Kopumā EDAU vēlas uzsvērt, ka Regulā (EK) Nr. 45/2001 par datu apstrādi atbildīgām personām ir paredzēti vairāki pienākumi –, *inter alia*, datu kvalitāte, datu apstrādes likumība, paziņošana, datu apstrādes drošums, kā arī datu subjektu tiesības, *inter alia*, piekļuve datiem, datu labošana, bloķēšana, dzēšana, paziņošana trešām pusēm, tiesiskās aizsardzības līdzekļi (ko piemēro, ņemot vērā saskaņā ar 20. pantu paredzētos izņēmumus un ierobežojumus). Katrā gadījumā šiem datu aizsardzības pamattiesību ierobežojumiem būtu jābūt saskaņā ar stingriem samērīguma standartiem, proti, to būtībai un piemērošanas termiņam ir jāatbilst attiecīgajām sabiedrības interesēm, kā tas arī ierobežojošu pasākumu sakarā apstiprināts Tiesas judikatūrā. Tas jo vairāk ir svarīgi tāpēc, ka šīs tiesības un pienākumi, skatot tās saistībā ar vajadzību nodrošināt neatkarīgu personas datu apstrādes uzraudzību, ir datu aizsardzības pamattiesību stūrakmens, kā tas skaidri apstiprināts ES Pamattiesību hartas 8. pantā.
11. Turklāt, paužot gandarījumu, ka priekšlikumā uzmanība tieši vai netieši pievērsta dažiem no šiem pienākumiem un tiesībām, EDAU vēlētos uzsvērt, ka priekšlikumu nevar uzskatīt par tādu, ar ko piemēro izņēmumu vai ierobežo spēkā esamību tādiem pienākumiem un datu subjektu tiesībām, kas šajā priekšlikumā nav minētas.
12. Ņemot vērā iepriekš minēto, turpmākos punktos EDAU analizēs priekšlikuma noteikumus, pievērsot uzmanību būtiskākajiem datu aizsardzības principiem un sniedzot ieteikumus par uzlabojumiem, kā arī piedāvājot pamatnostādnes par iespējām risināt dažus citus jautājumus, kuriem pašreizējā redakcijā nav pievērsta uzmanība, bet kuri izriet no datu aizsardzības principu piemērošanas. Dažviet būtu vēlams sniegt papildu informāciju par datu aizsardzības pienākumu un tiesību piemērošanu ierobežojošu pasākumu jomā.
13. Šajos komentāros uzmanība pievērsta tikai personas datu aizsardzībai, kas ir izšķirīgs faktors, lai Komisijas paredzētiem ierobežojošiem pasākumiem nodrošinātu lēģitimitāti un efektivitāti, un tajos nepievēršas un nevērtē citus būtiskus jautājumus, kas var būt saistīti ar iekļaušanu sarakstos saskaņā ar citiem spēkā esošiem noteikumiem.
- III.2. Priekšlikuma 7.a un 7.c pants – informācija attiecīgām personām un izņemšana no saraksta**
14. Regulas 7.a pantā izklāstītas procedūras, lai fiziskas vai juridiskas personas iekļautu sarakstā vai izņemtu no tā, savukārt 7.c pantā paredzēta īpaša procedūra, ko piemēro tām personām, kas sarakstā iekļautas pirms 2008. gada 3. septembra.

15. EDAU pauž gandarījumu par šiem noteikumiem tiktāl, cik tajos paredzēts nostiprināt pamattiesību ievērošanu, attiecīgām personām nodrošinot iespējas būt informētām par iemesliem, kāpēc tās iekļautas sarakstā, kā arī nodrošinot izdevību paust par to viedokli. Turklāt 4. punktā paredzēts – ja ANO pieņem lēmumu izņemt no saraksta, tas automātiski ir par iemeslu izņemšanai no saraksta ES līmenī; tas ir saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 4. panta 1. punkta d) apakšpunktā paredzēto datu aizsardzības principu, kas paredz, ka personas datus ir jāatjaunina.
16. Tomēr, EDAU uzsver – šie noteikumi nenozīmē, ka netiek ņemti vērā līdzīgi no Regulas (EK) Nr. 45/2001 izrietoši noteikumi: piemēram, pienākums sniegt informāciju datu subjektam saskaņā ar 11. pantu, un īpaši, saskaņā ar 12 pantu, kurā reglamentēts, kāda informācija ir sniedzama, ja dati nav iegūti no datu subjekta; 14. pantā paredzētais pienākums nekavējoties izlabot neprecīzus vai nepilnīgus personas datus un 17. pantā noteiktais pienākums (kas attiecīgi ir piemērojams gadījumos, ja personu izņem no saraksta) paziņot par datu labojumiem vai to dzēšanu trešām pusēm, kam dati ir izpausti, ja vien tas neizrādās neiespējami vai nav saistīts ar nesamērīgām pūlēm.
17. Protams, kā tas jau minēts 10. punktā, saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 20. pantu šiem noteikumiem var vajadzības gadījumā piemērot izņēmumus vai ierobežojumus. Piemēram, informāciju attiecīgajai personai vajadzēs iesniegt ar novēlošanos, jo ir jāizmanto šāda lēmuma radītais “pārsteiguma iespaids”, lai varētu šo personu iekļaut sarakstā un iesaldēt tās finanšu aktīvus. Šajā sakarā EDAU iesaka likumdevējam apsvērt iespēju, vai priekšlikumā nevajadzētu skaidri paskaidrot datu aizsardzības principu izņēmumus, kas var būt vajadzīgi, piemēram, vajadzība līdz pagaidu lēmuma pieņemšanai atlikt informācijas nodošanu saskaņā ar 12. pantu.
- III.3. 7.d pants – datu subjekta tiesības piekļūt datiem, uzraudzības uzdevumi un tiesiskā aizsardzība**
18. Ierosinātā 7.d panta pirmajā daļā ir norādīts – ja ANO vai valsts iesniedz klasificētu informāciju, Komisija šādu informāciju apstrādā saskaņā ar iekšējiem Komisijas drošības noteikumiem (Lēmums 2001/844/EK, EOTK, Euratom⁽¹⁾) un attiecīgos gadījumos atbilstīgi ES un iesniedzējas valsts noslēgtiem nolīgumiem par klasificētas informācijas drošību. Attiecīgā panta otrajā daļā ir precizēts, ka dokumentus, kas klasificēti atbilstīgi ES dokumentu slepenības pakāpēm – “EU Top Secret”, “EU Secret” vai “EU Confidential” – neatklās bez dokumenta autora piekrišanas.
19. Šajā pantā izvirzīti divi jautājumi: pirmais no tiem ir par ietekmi, kādu atstās Regulas (EK) Nr. 45/2001 13. pantā iekļautie noteikumi par datu subjekta tiesībām iepazīties ar saviem personas datiem, un otrais – EDAU un Tiesas iespējas piekļūt klasificētos dokumentos iekļautiem personas datiem, lai efektīvi varētu veikt savus uzdevumus.
- Datu subjekta tiesības iepazīties ar klasificētos dokumentos iekļautiem personas datiem*
20. Minētajos drošības noteikumos, kā arī nolīgumos starp ES un iesniedzēju valsti ir reglamentēts, kā var piekļūt klasificētai informācijai. Šādai informācijai var iegūt piekļuvi tikai persona, kurai ir “nepieciešamība zināt”, kas nozīmē, ka šai personai jāpiekļūst šai informācijai, lai varētu pildīt pienākumus vai uzdevumus⁽²⁾. Attiecībā uz informāciju, kurai piešķirtas ierosinātā 7.d panta 2. punktā minētās klasifikācijas pakāpes, attiecīgajām personām ir vajadzīga drošības pielaide.
21. Komisijas iekšējie drošības noteikumi ir jāskata saistībā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem, kurā ir paredzētas katra pilsoņa tiesības piekļūt trīs lielāko ES iestāžu informācijai. Minētās Regulas 9. pantā reglamentēta rīcība ar slepeniem dokumentiem un tajā dota atsauce uz trim minētajām klasifikācijas kategorijām. Minētā panta 3. punktā teikts, ka slepenus dokumentus izsniedz tikai ar attiecīgā dokumenta autora piekrišanu. Šāds noteikums iekļauts arī ierosinātā 7.d panta 2. punktā.
22. Komisijas iekšējie drošības noteikumi ir saskaņoti ar tiesībām uz publisku piekļuvi dokumentiem. Tomēr tas neattiecas uz īpašām piekļuves tiesībām, piemēram, datu subjekta tiesībām piekļūt saviem personas datiem, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 45/2001 13. pantu. Iekšējos drošības noteikumos nav atsaucies uz datu aizsardzības noteikumiem vai datu subjektu tiesībām kā tādām. Komisijas iekšējos drošības noteikumos nav reglamentētas situācijas, kurās datu subjekts lūdz piekļuvi klasificēta dokumenta datiem. To pašu var teikt par klasificētas informācijas drošības nolīgumiem, kas slēgti ar atsevišķām valstīm.
23. Regulas (EK) Nr. 45/2001 13. pantā datu subjektam dotas tiesības bez ierobežojumiem jebkurā laikā un bez maksas no personas, kas atbild par datu apstrādi, trīs mēnešu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas, iegūt apstrādājamus datus saprotamā formā (skatīt panta c) apakšpunktu).

⁽¹⁾ Komisijas Lēmums 2001/844/EK, EOTK, Euratom (2001. gada 29. novembris), ar ko groza tās iekšējo reglamentu (OV L 317, 3.12.2001., 1. lpp.).

⁽²⁾ Skatīt Lēmuma 2001/844/EK, EOTK, Euratom 19. daļu un, piemēram, Nolīguma starp Eiropas Savienību un Amerikas Savienoto Valstu valdību par drošības procedūrām klasificētas informācijas apmaiņai 4. panta 7. punktu (OV L 115, 3.5.2007., 30. lpp.).

24. EDAU pilnībā izprot to, ka tādu ierobežojošu pasākumu kontekstā, kurus vērs pret konkrētām personām un struktūrām, lai novērstu terorismu, ir attaisnojoši iemesli tam, lai datu subjektam neļautu iepazīties ar klasificētu (personas) informāciju. Šāda ierobežojuma pamatu var atrast Regulas (EK) Nr. 45/2001 20. pantā, kas jau minēts 10. punktā. EDAU tomēr vēlas norādīt uz šajā pantā iekļauto prasību pēc "vajadzīgiem [aizsardzības pasākumiem]", kā arī uz procedūru, kas paredzēta Regulas (EK) Nr. 45/2001 20. panta 3. un 4. punktā.
25. Regulas (EK) Nr. 45/2001 20. pantā noteikts, ka tajā minēto [datu aizsardzības] noteikumu ierobežojumi ir saistīti ar "vajadzīgiem" aizsardzības pasākumiem, lai nodrošinātu vienu no minētajiem nolūkiem. Tā kā Komisijas iekšējos drošības noteikumos, kā arī nolīgumos ar atsevišķām valstīm nav risināts datu subjekta piekļuves jautājums un ierosinātā 7.d panta 2. punktā ir iekļauts beznosacījumu pienākums pirms klasificētu dokumentu atklāšanas iegūt attiecīgā dokumenta autora piekrišanu, nav nodrošināts tas, ka piekļuves tiesību ierobežojumus piemēros tikai tad, ja tas ir vajadzīgs. Noteikumos nav paredzēti nekādi būtiski kritēriji, un tie dod pilnīgu rīcības brīvību informācijas autoriem, kuru starpā ir personas, kurām nepiemēros ES tiesību aktus un ES pamattiesību aizsardzības standartus.
26. Regulas (EK) Nr. 45/2001 20. panta 3. un 4. punktā ir noteikumi par ierobežojumu piemērošanu. Saskaņā ar 3. punktu iesaistītajai iestādei datu subjekts ir jāinformē par galvenajiem ierobežojuma piemērošanas iemesliem un par tiesībām vērsties pie EDAU. Minētā panta 4. punktā turklāt ir noteikums tieši par piekļuves tiesību ierobežojumiem. Tajā minēts, ka EDAU saskaņā ar iepriekšējo punktu, izmeklējot sūdzību, informē datu subjektu tikai par to, vai dati ir apstrādāti pareizi un, ja nav – vai ir izdarīti vajadzīgie labojumi⁽¹⁾. Pašreizējā priekšlikumā, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 881/2002, būtu jānodrošina, ka šie noteikumi ir ievēroti. Šis jautājums ir cieši saistīts ar otru problēmu, kas ir izvirzīta ierosinātajā 7.d pantā.

EDAU piekļuve klasificētai informācijai

27. Priekšlikuma 7.d panta 2. punktā iekļauto nosacījumu, ka klasificētu informāciju atklāj tikai ar tās autora piekrišanu, var interpretēt kā tādu, kas var negatīvi ietekmēt EDAU veiktu neatkarīgu uzraudzību. Regulas (EK) Nr. 45/2001 piemērošana nozīmē, ka personas datu apstrādes procesā var izmantot tiesiskās aizsardzības līdzekļus (kas paredzēti 32. pantā), kā arī EDAU pilnvaras (kas izklāstītas 47. pantā). Jo īpaši ar 47. pantu EDAU dotas pilnvaras no personas, kas atbildīga par datu apstrādi, vai Kopienas iestādes vai struktūras iegūt atļauju pieejai visiem personas

datiem un visai informācijai, kas vajadzīga viņa veiktajai izmeklēšanai (skatīt Regulas (EK) Nr. 45/2001 47. panta 2. punkta b) apakšpunktu). Ir iespējams, ka saistībā ar pašreizējo priekšlikumu EDAU var izmantot minētās pilnvaras, lai pildītu Regulas (EK) Nr. 45/2001 20. panta 4 punktā paredzētos pienākumus. Tomēr pašreizējais 7.d panta formulējums darītu šādu pilnvaru efektīvu izpildi pilnībā atkarīgu no attiecīgās informācijas autora.

28. Priekšlikuma 7.d panta pašreizējā redakcija tāpēc ir pretrunā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 noteikumiem. Šajā sakarā EDAU vēlas uzsvērt, ka Regulas (EK) Nr. 45/2001 20. pantā nav paredzēti ierobežojumi 46. un 47. pantā iekļautajiem EDAU pienākumiem un pilnvarām.
29. Bez tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas paredz vērsanos neatkarīgās datu aizsardzības iestādēs, datu aizsardzības tiesību aktos noteiktas arī tiesības uz papildu tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, proti, vērsanos Tiesā (skatīt Direktīvas 95/46/EK 22. pantu un Regulas (EK) Nr. 45/2001 32. pantu). Ņemot vērā iepriekš minēto, EDAU vēlas uzsvērt, ka pašreizējā 7.d panta 2. punkta redakcija var arī ietekmēt pārsūdzēšanas procesa efektivitāti, jo ir traucētas Eiropas Kopienu tiesas iespējas pārbaudīt, vai ir ievērots taisnīgs līdzsvars starp vajadzību apkarot starptautisko terorismu un aizsargāt pamattiesības. Kā 2008. gada 4. decembra spriedumā nolēmusi Pirmās instances tiesa, klasificētas informācijas pieejamība var būt vajadzīga, lai Tiesai dotu šādas iespējas⁽²⁾.

Ierosinātie grozījumi

30. Ņemot vērā iepriekš minēto, EDAU mudina likumdevēju grozīt 7.d pantu tā, lai būtu nodrošināts – 1) ka izpilda Regulas (EK) Nr. 45/2001 20. pantā paredzēto prasību pēc "vajadzīgiem [aizsardzības pasākumiem]", ja Komisija nedod datu subjektam pieeju viņa personas datiem, kas iekļauti klasificētos dokumentos; 2) ka izpilda 20. panta 3. un 4. punktā izklāstītos noteikumus un 3) ka pilnībā ir ievērotas 47. pantā izklāstītās EDAU pilnvaras.
31. Lai to panāktu, pirmais solis būtu ierobežot 7.d panta 2. punkta darbības jomu, aizstājot vārdu "atklāt" ("released") ar formulējumu "publiskot" ("publicly disclosed"). Šādi grozījumi būtu juridiski konsekventi, jo, kā jau skaidrots iepriekš, noteikums ir pārņemts no Regulas (EK) Nr. 1049/2001 9. panta 3. punkta, kurā risināti tikai jautājumi par publisku piekļuvi dokumentiem. Ieteiktie grozījumi lielā mērā atrisinātu iepriekš apskatītās problēmas: datu subjektu tiesības piekļūt datiem vairs nebūs atkarīgas tikai no datu iesniedzēja, turklāt būs radīta iespēja EDAU un Eiropas Kopienu Tiesai piekļūt šādai informācijai, lai tie varētu bez ierobežojumiem pildīt attiecīgos uzdevumus.

⁽¹⁾ Regulas 20. panta 3. un 4. punktā minētās informācijas sniegšanu var atlikt tik ilgi, kamēr šāda informācija vairs nekavē saskaņā ar 1. punktu piemērotos ierobežojumus (skatīt 20. panta 5. punktu).

⁽²⁾ PIT, 2008. gada 4. decembris, PMOI pret Padomi, T-284/08, lieta vēl nav publiskota, skatīt jo īpaši 74.–76. punktu.

32. Tomēr problēma būs aktuāla tikmēr, kamēr Komisijas iekšējos drošības noteikumos un nolīgumos par informācijas drošību skaidri nebūs risinātas datu subjekta piekļuves tiesības un nebūs nodrošināts tas, ka ir izpildīta Regulas (EK) Nr. 45/2001 20. pantā paredzētā prasība pēc "vajadzīgiem [aizsardzības pasākumiem]". Kaut gan EDAU (un EKT) var saņemt piekļuvi datiem, pamatojoties uz informācijas vajadzības (*need-to-know*) principu un pēc tam, kad attiecīgie cilvēki, kas faktiski izskatīs šo informāciju, būs saņēmuši drošības pielaidi, tomēr ir maz ticams, vai tas ir iespējams arī attiecībā uz datu subjektiem. EDAU tāpēc mudina Komisiju nodrošināt, ka piekļuves tiesības slepenos dokumentos iekļautiem personas datiem ir ierobežotas tikai tad, ja tas ir vajadzīgs.

III.4. Priekšlikuma 7.e pants – datu apstrādes juridiskais pamats, apstrādāto datu kategorijas, par datu apstrādi atbildīgas personas iecelšana

33. Priekšlikuma 7.e pantā diezgan sīki aprakstīts gan Komisijas uzdevums apstrādāt personas datus (1. punktā), gan personas dati, ko paredzēts apstrādāt (2.–4. punktā). Ar panta 5. punktu ir izraudzīta Komisijas nodaļa, kas būs atbildīga par datu apstrādi Regulas (EK) Nr. 45/2001 2. panta d) apakšpunkta nozīmē.

34. EDAU pauž gandarījumu par 7.e panta pirmo punktu tiktāl, cik tā mērķis ir dot juridisku pamatu personas datu apstrādei saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 5. pantu. Kā zināms, jebkurai personas datu apstrādes darbībai būtu jābalstās uz viena no minētājā pantā uzskaitītajiem juridiskajiem pamatiem. Šādā rakursā EDAU atzīst, ka minētā 5. panta a) apakšpunkts ("apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs (...)") un b) apakšpunkts ("apstrāde ir vajadzīga, lai ievērotu juridiskus pienākumus, kas jāpilda par apstrādi atbildīgajai personai") var būt īpaši nozīmīgi saistībā ar ierobežojošiem pasākumiem.

35. Tomēr EDAU atgādina, ka saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 4. pantu personas datiem būtu jābūt "adekvātiem, atbilstīgiem un ne pārlietu apjomīgiem, ņemot vērā nolūkus, kādos tos vāc" un ka tāpēc Komisijai vajag nodrošināt, ka ievāktie personas dati ir "vajadzīgi", lai piemērotu Regulas priekšlikumā paredzētos ierobežojošos pasākumus.

36. Šajā sakarā EDAU ierosina 7.e panta 1. punktu grozīt šādi: "Komisija apstrādā personu datus, kas vajadzīgi, lai tā veiktu saskaņā ar šo regulu paredzētos uzdevumus."

37. Turklāt būtu rūpīgi jāpārbauda tādu datu kategoriju atbilstīgums, kurus izmanto saistībā ar ierobežojošiem pasākumiem, tostarp tādas elementus, kā vispārīgi identifikatori (piem., nodokļu reģistra un sociālā nodrošinājuma numuri) un "darbības joma vai profesija", turklāt tas būtu jādarā gan kopumā, gan katrā konkrētā gadījumā, jo īpaši, ja šādā informācijā var būt iekļautas īpašas datu kategorijas un ja var būt vajadzīgi īpaši drošības pasākumi.

38. Ņemot vērā iepriekš minēto, EDAU pauž gandarījumu par 3. punktā izklāstītajiem principiem, kuros paredzēts, ka pielikumā var iekļaut attiecīgās fiziskās personas vecāku vārdu un uzvārdu, ja tie konkrētā gadījumā ir vajadzīgi, tomēr tas jādarā tikai, lai pārbaudītu sarakstā iekļautās attiecīgās fiziskās personas identitāti. Šis noteikums labi ilustrē datu aizsardzības mērķa ierobežojuma principu, ko būtu pienācīgi jāprecizē un jāpiemēro visam pantam. Tāpēc EDAU iesaka skaidri piemērot šo principu visām datu kategorijām, grozot 7.e panta 2. punktu šādi: "I pielikumā iekļauj tikai informāciju, kas vajadzīga, lai pārbaudītu sarakstā iekļauto fizisko personu identitāti, un šai informācijai nekādā gadījumā nevajadzētu būt plašākai kā šāda informācija".

39. EDAU arī pauž gandarījumu par 4. punktu, ar kuru noteiktas īpašas personas datu kategorijas, piemēram, – noziedzīgu nodarījumu, kriminālsodu vai drošības pasākumu dati, ko var apstrādāt tikai īpašos gadījumos, ja ir piemēroti īpaši atbilstīgi aizsardzības pasākumi; šādus datus nevar publiskot vai nodot tālāk.

40. Attiecībā uz 5. punktu EDAU atzīst, ka Regulas (EK) Nr. 881/2002 II pielikumā minētā "datu administratora" iecelšana padarīs pieejamāku šo par datu apstrādi atbildīgo personu un nostiprinās tā kontaktpersonas statusu, tādējādi veicinot datu subjektu tiesību ievērošanu saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 45/2001. Tomēr EDAU atgādina – vienlaikus ir jānodrošina, ka par datu apstrādi atbildīgā persona var efektīvi panākt ne tikai datu subjektu tiesību ievērošanu, bet arī visu pārējo no Regulas (EK) Nr. 45/2001 izrietošo pienākumu izpildi. Tādēļ Komisija var apsvērt to, vai nevajadzētu precizēt šo priekšlikuma punktu, piemēram, papildinot 5. punktu ar skaidru norādi, ka par datu apstrādi atbildīgajai personai ir jānodrošina no Regulas (EK) Nr. 45/2001 izrietošo pienākumu izpilde.

III.5. Personas datu nosūtīšana trešām valstīm un starptautiskām organizācijām

41. Cits jautājums, kas priekšlikumā nav skaidri risināts, tomēr ir netieši saistīts ar iekļaušanas procedūru, ir tas, cik lielā mērā Kopienas iestāžu apstrādātos personas datus var nosūtīt Apvienoto Nāciju Organizācijai un/vai trešām valstīm, un ja var, tad ar kādiem nosacījumiem.

42. Šajā sakarā EDAU vēlas pievērst uzmanību Regulas (EK) Nr. 45/2001 9. pantam, kurā izklāstīti nosacījumi, lai personas datus varētu pārsūtīt datu saņēmējiem, kas nav Kopienas struktūras un kuriem nepiemēro Direktīvu 95/46/EK. Ir iespējama virkne risinājumu – sākot no datu subjekta piekrišanas (6. panta a) apakšpunkts) un likumīgu prasību īstenošanas (6. panta d) apakšpunkts), kas var būt noderīgi gadījumos, ja informāciju ir iesniegusi sarakstā iekļauta

persona, lai panāktu pārskatīšanas procedūru, līdz ANO mehānismiem, ar ko nodrošina pienācīgu no ES pārsūtīto personas datu aizsardzību.

tiesības uz personas datu aizsardzību, kas ir izšķirīgs faktors, lai Komisijas paredzētiem ierobežojošiem pasākumiem nodrošinātu leģitimitāti un efektivitāti.

43. EDAU atgādina – lai nodrošinātu pienācīgu trešām valstīm un starptautiskām organizācijām pārsūtīto personas datu aizsardzību, paredzētām dažādām datu apstrādes darbībām vajadzētu būt saskaņā ar šo sistēmu un attiecīgi vajadzētu paredzēt, ka priekšlikumā iekļauj precizējumus, kā arī attiecībā uz ANO paredz attiecīgus pasākumus.

48. EDAU pauž gandarījumu par preambulās minēto, ka šā regula jāpiemēro saskaņā ar personas datu aizsardzības pamattiesībām, un par priekšlikuma 12. apsvērumā skaidri atzīto – ka šās jomas personas datu apstrādei piemērojami datu aizsardzības noteikumu, īpaši Regula (EK) Nr. 45/2001.

III.6. Citi jautājumi: atbildība, iepriekšējas pārbaudes, apspriešanās ar EDAU

44. Ar priekšlikuma 6. pantu no atbildības atbrīvo tās fiziskās un juridiskās personas, kuras īsteno ierobežojošos pasākumus, izņemot tad, ja pieļauta nolaidība. Šajā sakarā EDAU vēlas precizēt, ka šo pantu nevajadzētu uzskatīt par tādu, ar ko atbrīvo no ārpuslīgumiskas atbildības (saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 32. panta 4. punktu, kā arī Direktīvas 95/46/EK 23. pantu), ja, apstrādājot personas datus, ir pārkāpti spēkā esošie datu aizsardzības tiesību akti. Ierobežojošu pasākumu pamatā ir personas datu apstrāde un publicēšana, kas nelikumību gadījumā pats par sevi neatkarīgi no ierobežojošo pasākumu būtības rada morālu kaitējumu, kā to jau atzinusi Tiesa⁽¹⁾.

49. Kopumā EDAU vēlas uzsvērt, ka Regulā (EK) Nr. 45/2001 par datu apstrādi atbildīgām personām ir paredzēti vairāki pienākumi, kā arī datu subjektiem – tiesības, un tās piemēro arī tad, ja priekšlikumā tās nav skaidri minētas. Tomēr dažviet būtu vēlams sniegt papildu informāciju par datu aizsardzības pienākumu un tiesību piemērošanu ierobežojošu pasākumu jomā, kā arī par iespējamiem izņēmumiem un ierobežojumiem.

45. Būtu jāatgādina, ka attiecībā uz priekšlikumā paredzēto īpašo datu kategoriju apstrādi (aizdomas par izdarītiem nodarījumiem, sodāmība vai drošības pasākumi) un lai personām liegtu iespēju pilnībā izmantot īpašuma tiesības, saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 27. pantu var būt vajadzīga iepriekšēja EDAU veikta pārbaude.

50. EDAU pauž gandarījumu par 7.a un 7.c pantu, jo paredzēts nostiprināt pamattiesību ievērošanu, attiecīgām personām nodrošinot iespējas iegūt informāciju par iemesliem, kāpēc tās iekļautas sarakstā. Tomēr EDAU uzsvēr – šie noteikumi nenozīmē, ka netiek ņemti vērā līdzīgi no Regulas (EK) Nr. 45/2001 izrietoši noteikumi. Tāpēc EDAU iesaka likumdevējam apsvērt iespēju priekšlikumā skaidri paskaidrot datu aizsardzības principu izņēmumus, kas var būt vajadzīgi, piemēram, vajadzība līdz lēmuma pieņemšanai atlikt informācijas nodošanu saskaņā ar 12. pantu.

46. EDAU uzskata, ka saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 28. pantu ar viņu ir jāapspriežas, ja iecerēts nākt klajā ar personas datu apstrādes tiesību aktu priekšlikumiem un administratīviem pasākumiem, ar ko aizdomās par terorismu turamām personām piemēro ierobežojošus pasākumus.

51. EDAU uzskata – ar 7.d pantu, kurā paredzēts, ka konfidencialus dokumentus atklāj tikai tad, ja tam piekrit dokumenta autors, var negatīvi ietekmēt Regulas (EK) Nr. 45/2001 13. pantā paredzētās datu subjekta tiesības iepazīties ar saviem personas datiem, kā arī EDAU un Tiesas iespējas piekļūt klasificētos dokumentos iekļautiem personas datiem, lai efektīvi varētu veikt savus uzdevumus. Tādēļ EDAU mudina likumdevēju izdarīt grozījumus šajā noteikumā, jo īpaši aizvietojot vārdu “atklāt” (“released”) ar formulējumu “publiskot” (“publicly disclosed”).

IV. SECINĀJUMI

47. EDAU pauž atzinību par Komisijas priekšlikuma pamatā esošo ieceri pievērsties nesēnai Tiesas judikatūrai, papildinot sarakstā iekļaušanas procedūru un skaidri ņemot vērā

52. EDAU pauž gandarījumu par 7.e pantu, jo tā mērķis saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 45/2001 ir personas datu apstrādei dod juridisku pamatu. Tomēr viņš iesaka dažus grozījumus, lai nodrošinātu, ka apstrādātos datus izmanto konkrētiem mērķiem un ka tie ir atbilstīgi, un par datu apstrādi atbildīgas personas uzdevumi ir saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 45/2001.

⁽¹⁾ PIT, 2007. gada 12. septembris, *Kalliopi Nikolau* pret Komisiju, T-259/03, (2007) Tiesas judikatūras krājums II-99; PIT, 2008. gada 8. jūlijs, *Franchet* un *Byk* pret Komisiju, T-48/05, lieta vēl nav publiskota.

53. EDAU atgādina, ka, ja datus nodod trešām valstīm un starptautiskām organizācijām, tos vajadzētu nodot atbilstīgi Regulas (EK) Nr. 45/2001 9. pantam, lai nodrošinātu šo datu pienācīgu aizsardzību. Šajā sakarā priekšlikumā, iespējams, vajadzētu iekļaut precizējumus, kā arī paredzēt attiecīgus pasākumus ar ANO.

54. EDAU tāpat norāda, ka priekšlikumā nav apskatīta atbildība, kas var rasties par personas datu nelikumīgu apstrādi un publicēšanu; ka saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001

27. pantu var būt nepieciešamas iepriekšējas pārbaudes un ka viņš cer uz apspriešanos ar EDAU par iespējamiem šajā jomā paredzētiem turpmākiem tiesību aktu priekšlikumiem un administratīviem pasākumiem.

Briselē, 2009. gada 28. jūlijā

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs

Peter HUSTINX
